

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 22 ΜΑΪΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Με δεδομένη την οικολογική κρίση, την ακραία ανισότητα της κατανομής των πόρων μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών, την αδυναμία να συνεχίσει το σύστημα τη σημερινή του πορεία, το απαιτούμενο είναι μια νέα δυναμική πραγματικότητα που η σημασία της δεν μπορεί να συγκριθεί με τίποτε άλλο στο παρελθόν. Αναφέρομαι σε μια πραγματικότητα που θα έβαζε στο κέντρο της ζωής του ανθρώπου σημασίες άλλες από την αύξηση της παραγωγής και της **κατανάλωσης** και στόχους ζωής διαφορετικούς, για τους οποίους οι άνθρωποι θα μπορούσαν να πουν πως αξίζουν τον κόπο.

Αυτό θα απαιτούσε, φυσικά, μια **αναδιοργάνωση** των κοινωνικών θεσμών, των εργασιακών, των οικονομικών, των πολιτικών και πολιτιστικών σχέσεων. Ένας τέτοιος προσανατολισμός, όμως, απέχει ανυπολόγιστα από τα όσα σκέπτονται και, ίσως, από τα όσα ποθούν οι άνθρωποι σήμερα. Αυτή είναι η μεγάλη δυσκολία που πρέπει να αντιμετωπίσουμε.

Θα έπρεπε, σκέπτομαι, να θέλουμε μια κοινωνία στην οποία οι οικονομικές αξίες θα έχουν παύσει να κατέχουν **κεντρική** θέση, όπου η οικονομία θα έχει ξαναμπει στη θέση της, δηλαδή θα έχει γίνει ένα απλό μέσο του ανθρώπινου βίου και όχι ύστατος σκοπός, στην οποία, επομένως, θα έχουμε παραιτηθεί από την τρελή κούρσα προς μια συνεχώς αυξανόμενη κατανάλωση. Αυτό δεν είναι απλώς αναγκαίο, για να αποφύγουμε την τελεσίδικη καταστροφή του γήινου

περιβάλλοντος. Είναι αναγκαίο κυρίως, για να βγούμε από την ψυχική και ηθική εξαθλίωση των σύγχρονων ανθρώπων.

Θα έπρεπε, ακόμα, από εδώ και εμπρός οι άνθρωποι (μιλάω για τις πλούσιες χώρες) να **δεχτούν** ένα αξιοπρεπές αλλά λιτό βιοτικό επίπεδο και να παραιτηθούν από την ιδέα ότι ο κεντρικός στόχος της ζωής τους είναι να αυξάνεται η κατανάλωσή τους κατά 2 με 3% το χρόνο. Για να το δεχτούν αυτό, θα έπρεπε κάτι άλλο να δίνει νόημα στη ζωή τους. Αυτό το άλλο είναι η ανάπτυξη των ανθρώπων αντί για την ανάπτυξη των σκουπιδοπροϊόντων.

Η ανάπτυξη, βέβαια, των ανθρώπων αντί για την ανάπτυξη των σκουπιδοπροϊόντων θα απαιτούσε μια άλλη οργάνωση της εργασίας, η οποία θα έπρεπε να παύσει να είναι αγγαρεία και να γίνει πεδίο προβολής των ικανοτήτων του ανθρώπου· μια αληθινή δημοκρατία που θα συνεπαγόταν τη **συμμετοχή** όλων στη λήψη των αποφάσεων· μια άλλη οργάνωση παιδείας, ώστε να διαπλάθονται πολίτες ικανοί «να άρχουν και να άρχονται βάσει των νόμων» σύμφωνα με τη θαυμασία έκφραση του Αριστοτέλη.

Εννοείται ότι όλα αυτά θέτουν τεράστια προβλήματα. Προβλήματα μεγάλης δυσκολίας που όμως, κατά τη γνώμη μου, μπορούν να λυθούν, με την προϋπόθεση ότι η πλειονότητα των ανθρώπων και των ικανοτήτων τους θα κινητοποιηθεί για τη δημιουργία λύσεων, αντί να προβληματίζεται για το πότε θα μπορέσει να αποκτήσει τρισδιάστατη τηλεόραση. Αυτά είναι τα καθήκοντα που έχουμε μπροστά μας και η τραγωδία της εποχής μας είναι ότι η ανθρωπότητα δεν νοιάζεται γι' αυτά. Πόσον καιρό ακόμα η ανθρωπότητα θα κατατρύχεται από τις ματαιότητες και τις ψευδαισθήσεις που ονομάζουμε εμπορεύματα; Μια καταστροφή οποιουδήποτε είδους - οικολογική για παράδειγμα - θα προκαλέσει άραγε μια βίαιη αφύπνιση ή μήπως την εμφάνιση αυταρχικών ή ολοκληρωτικών καθεστώτων; Κανείς δεν μπορεί να απαντήσει σε τέτοιου είδους ερωτήματα.

Εκείνο, πάντως, που μπορούμε να πούμε, είναι ότι όλοι όσοι έχουν συνείδηση του σοβαρού χαρακτήρα των ζητημάτων πρέπει να προσπαθήσουν να μιλήσουν, να ασκήσουν κριτική σ' αυτή την ξέφρενη πορεία προς την άβυσσο, να ξυπνήσουν τη συνείδηση των συμπολιτών τους.

(Κορνήλιος Καστοριάδης, «Η Άνοδος της Ασημαντότητας»,
Διασκευή)

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε με 80-100 λέξεις το νόημα της παρακάτω άποψης του συγγραφέα: **«Η ανάπτυξη, βέβαια, των ανθρώπων αντί για την ανάπτυξη των σκουπιδοπροϊόντων θα απαιτούσε μια άλλη οργάνωση της εργασίας, η οποία θα έπρεπε να παύσει να είναι αγγαρεία και να γίνει πεδίο προβολής των ικανοτήτων του ανθρώπου».**

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
κατανάλωσης, αναδιοργάνωση, κεντρική, δεχτούν, συμμετοχή.

Μονάδες 5

B3. Ποιους τρόπους και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τέταρτη και πέμπτη παράγραφο του κειμένου; Να δώσετε ένα παράδειγμα για κάθε περίπτωση.

Μονάδες 5

B4. Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτήσεων στην προτελευταία παράγραφο του κειμένου;

Μονάδες 5

- Γ. Ως μέλος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του Λυκείου σου εκπροσωπείς τους συμμαθητές σου σε μια εκδήλωση της περιοχής σου που έχει ως θέμα το φυσικό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής. Να διαμορφώσεις μια εισήγηση με την οποία θα παρουσιάσεις τις επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης στον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον προτείνοντας και τρόπους αντιμετώπισής τους. (500-600 λέξεις).

Μονάδες 50

ΟΛΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μια (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ :
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Σε μια εποχή **ραγδαίων** κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων στην Ευρώπη αλλά και στον κόσμο ολόκληρο, είναι επόμενο να **επέρχονται** ποικίλες ανακατατάξεις, σε κρατικό και διεθνικό επίπεδο, και να δημιουργούνται **έντονοι** προβληματισμοί για το τι μας επιφυλάσσει το μέλλον σχετικά με τις επερχόμενες εξελίξεις. Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβληματίζονται καθώς διανύουν το μεταβατικό στάδιο της διαμόρφωσης της Ευρωπαϊκής ταυτότητας των πολιτών τους.

Η νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται αποτελεί πρόκληση για όλους τους Ευρωπαίους, με την έννοια ότι οφείλουν, μέσα σε πνεύμα σύμπνοιας και καλής συνεργασίας, να διαμορφώσουν τη διαπολιτισμική Ευρώπη και τη νέα εικόνα του Ευρωπαίου πολίτη, πίσω από την οποία θα βρίσκεται σε σταθερό **υπόβαθρο** η ταυτότητα του πολίτη κάθε κράτους. Η σχέση των διαφόρων πολιτισμών που υπάρχουν στην Ευρώπη και ο εντοπισμός των κοινών στοιχείων τους απασχολούν έντονα τους ερευνητές. Πολλοί υποστηρίζουν ότι η συμπόρευση διαφόρων πολιτισμών μέσα στην Ευρώπη θα οδηγήσει τελικά σε μια σύνθεση που θα φέρει ακόμα πιο κοντά τους Ευρωπαίους πολίτες.

Η πολιτιστική πολυμορφία είναι επιθυμητή, υπό την προϋπόθεση ότι δεν οδηγεί σε εντάσεις και διάσπαση της κοινωνικής συνοχής. Αντίθετα, ο κίνδυνος του μαζικού πολιτισμού και της διαμόρφωσης ομοιόμορφων τρόπων

συμπεριφοράς των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, που επιβάλλουν σταδιακά τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, είναι ήδη ορατός, καθώς υπάρχει η τάση παραμερισμού ή ακόμα και εξαφάνισης των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων. Κύρια επιδίωξη της κοινής Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής πρέπει να είναι η καλλιέργεια του δημοκρατικού πολίτη, η οποία θα στηρίζεται σε γνώσεις, αξίες και συνειδητούς τρόπους συμπεριφοράς απέναντι στην πολιτεία και στα μεμονωμένα άτομα.

Για το σκοπό αυτό μια από τις βασικές προϋποθέσεις είναι και η δημιουργία του κατάλληλου κλίματος στο σχολείο, στο οποίο πρέπει να εφαρμόζονται και να γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η εκπαίδευση σχετικά με τα καθήκοντα και τα δικαιώματα του πολίτη, τόσο για τους μαθητές όσο και για τους ενήλικες, αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία **θα οικοδομηθεί** η ταυτότητα του Ευρωπαίου πολίτη.

Από τον ημερήσιο τύπο, διασκευή.

ΘΕΜΑΤΑ

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια (70 – 90 λέξεις).

Μονάδες 25

- B.1.** Να σχολιάσετε σε μία παράγραφο 8-10 σειρών την άποψη ότι «ο κίνδυνος του μαζικού πολιτισμού και της διαμόρφωσης ομοιόμορφων τρόπων συμπεριφοράς των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, που επιβάλλουν σταδιακά τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, είναι ήδη ορατός, καθώς υπάρχει η τάση παραμερισμού ή ακόμα και εξαφάνισης των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων».

Μονάδες 8

- B.2.** Για καθεμιά παράγραφο του κειμένου που σας δόθηκε να χρησιμοποιήσετε μια δική σας φράση ή μια φράση του κειμένου ως πλαγιότιτλους.

Μονάδες 8

- B.3.** *ραγδαίων, επέρχονται, έντονοι, υπόβαθρο, θα οικοδομηθεί:*

Για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις να δώσετε ένα συνώνυμο που να ανταποκρίνεται στο νόημα του κειμένου.

Μονάδες 5

- B.4.** Στο παραπάνω κείμενο ο αρθρογράφος προσπαθεί να μας προβληματίσει για ένα επίκαιρο ζήτημα. Με ποιους τρόπους και με ποια μέσα το επιτυγχάνει;

Μονάδες 4

- Γ.** Η πολιτιστική ομάδα του σχολείου σας κάνει μια εκδήλωση με θέμα «Η διαμόρφωση της ταυτότητας του Ευρωπαίου Πολίτη». Με εισήγησή σας προσπαθήστε:

α. Να ευαισθητοποιήσετε τους συμμαθητές σας για τη σημασία που έχει η διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας των λαών, οι οποίοι συνυπάρχουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β. Να προτείνετε δραστηριότητες του σχολείου σας που θα βοηθούσαν στη διατήρηση και στο σεβασμό της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας κάθε λαού.

(400-500 λέξεις)

Μονάδες 50

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα δεν θα τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν.
Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **Μια (1) ώρα** μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ενόψει της νέας χιλιετίας, το ανθρώπινο γένος είναι υποχρεωμένο να σχεδιάσει ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα και να διαμορφώσει τους όρους ενός νέου πολιτισμού. Και είναι υποχρεωμένο να το πράξει τούτο -επιτρέψτε μου να επισημάνω- όχι γιατί το εκπαιδευτικό σύστημα και ο πολιτισμός του παρελθόντος απέτυχαν, αλλά διότι άλλαξε η κοινωνία. Τίποτε από όσα ο άνθρωπος μπορεί να σκεφθεί και να δημιουργήσει -αν πρόκειται να καταστεί βιώσιμο- δεν είναι δυνατό να υπάρξει ερήμην της κοινωνίας. Αλλάζουν οι κοινωνικές συνθήκες; Αλλάζουν, επίσης, οι ιδέες, οι πεποιθήσεις, οι μορφές της τέχνης, οι επιστημονικές αντιλήψεις και ούτω καθεξής.

Σήμερα η συζήτηση για την κοινωνική αλλαγή επικεντρώνεται στο αίτημα για συνεργασία και συνύπαρξη των λαών, στην προσπάθεια να οδηγηθούμε από ένα πλήθος μικρών και μεγάλων κοινωνικών συνόλων σε μια ενιαία κοινότητα ανθρώπων. Το πιο απτό και προχωρημένο δείγμα δημιουργίας στην εποχή μας μιας ευρύτερης από τον παραδοσιακό τύπο κράτους κοινωνίας είναι ασφαλώς η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το εγχείρημα, βέβαια, δεν είναι νέο στην ιστορία. Τηρουμένων των αναλογιών, τόσο κατά το απώτερο όσο και κατά το πρόσφατο παρελθόν, επιχειρήθηκε να δημιουργηθούν μεγάλοι κοινωνικοί σχηματισμοί. Έτσι, τον 4ο αιώνα π.Χ., ο Μέγας Αλέξανδρος κατόρθωσε να συνενώσει πολλές κοινωνίες ανθρώπων σε ένα ενιαίο κράτος, ενώ μόλις τον περασμένο αιώνα δημιουργήθηκαν οι συνασπισμοί της Σοβιετικής Ένωσης και της

Γιουγκοσλαβίας. Η μοίρα όλων αυτών των προσπαθειών ήταν κοινή: κάποια στιγμή να διαλυθούν εις τα εξ ων συνετέθησαν.

Εκείνο, ωστόσο, που χαρακτηρίζει την προσπάθεια δημιουργίας μιας ενιαίας κοινότητας ανθρώπων στην εποχή μας -και μπορεί να δικαιολογήσει την αισιόδοξη πεποίθηση ότι η συνένωση των ανθρώπων που οικοδομείται σήμερα δεν θα έχει την ίδια τύχη με τους κοινωνικούς συνασπισμούς του παρελθόντος- είναι ο τρόπος με τον οποίο συντελείται αυτή. Εν αντιθέσει προς το βίαιο, επαναστατικό και κατασταλτικό τρόπο, με τον οποίο επιχειρήθηκε κατά το παρελθόν η διαμόρφωση της νέας μορφής της κοινωνίας, σήμερα αυτή επιδιώκεται με συναινετικές διαδικασίες. Η συγκρότηση και η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ορισμένως, έχουν οικοδομηθεί -και συνεχίζουν να οριοθετούνται- μέσα από συνεννοήσεις, διαπραγματεύσεις και κοινές αποφάσεις.

Όσο, όμως, και αν δικαιούται να αισιοδοξεί κανείς ότι με τον ειρηνικό και συναινετικό αυτόν τρόπο η Ευρώπη οδηγείται σταθερά σε μια ενιαία κοινότητα πολιτών, δεν μπορεί παρά να τρέφει κάποια ανησυχία για το είδος της κοινωνίας που θα διαμορφωθεί και, ειδικότερα, για την πνευματική υφή της. Προσωπικά προβλέπω αφενός μεν ότι η σχεδιαζόμενη μορφή εκπαίδευσης, όσο και αν τυπικά θα καλύπτει ολόκληρη την κοινωνία της Ενωμένης Ευρώπης, στην πραγματικότητα θα αναδείξει μεγάλες ανισότητες, αφετέρου δε ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός θα οδηγηθεί σε μια προοδευτική άμβλυνση, που ενέχει τον κίνδυνο του εκφυλισμού τελικώς.

Είναι λογικό, συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην προοπτική μιας ενιαίας κοινωνίας πολιτών, να αναζητεί τη θέσπιση ενός κοινού τύπου εκπαίδευσης, όπως ως τώρα σε μια εθνική κρατική οντότητα, στην Ελλάδα λόγου χάρη, ισχύει το αυτό εκπαιδευτικό σύστημα σε όλη την επικράτειά της· δεν υφίστανται άλλοι νόμοι για την εκπαίδευση των πολιτών των Αθηνών, άλλοι νόμοι για την εκπαίδευση των

πολιτών της Θεσσαλονίκης, άλλοι για την εκπαίδευση των πολιτών της Κρήτης και ούτω καθεξής.

Θεοδόσης Πελεγρίνης,
«Ασκήσεις Φιλοσοφίας για τη ζωή και την τέχνη»,
εκδ. Ελληνικά Γράμματα, (Διασκευή)

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε με 70-80 λέξεις το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: «Όσο όμως και αν δικαιούται ... για την πνευματική υφή της».

Μονάδες 10

B2. Να προσδιορίσετε το είδος του συλλογισμού που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **από, εγχείρημα, συνασπισμός, συντελείται, ενέχει.**

Μονάδες 5

B4. Να εντοπίσετε δύο σημεία του κειμένου στα οποία ο συγγραφέας κάνει μεταφορική χρήση της γλώσσας.

Μονάδες 5

Γ. Το επόμενο φύλλο της εφημερίδας του σχολείου σας είναι αφιερωμένο σε κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συμμετέχοντας στο πρόγραμμα αυτό να γράψετε ένα άρθρο σχετικά με τους σκοπούς και τις αξίες εκείνης της εκπαίδευσης που θα βοηθήσει τους νέους ανθρώπους να ενταχθούν συνειδητά στην

κοινότητα των Ευρωπαϊκών λαών και να συμβάλουν στην ενίσχυση της ενότητάς της (500-600 λέξεις).

Μονάδες 50

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10η πρωινή.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 7 ΙΟΥΛΙΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ :
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η πληθώρα των πολιτιστικών εκδηλώσεων που οργανώνονται τα τελευταία χρόνια από τους διάφορους Δήμους ή φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δημιουργεί σκέψεις και προκαλεί ερωτήματα, όπως: με τις δραστηριότητες αυτές πραγματοποιείται ουσιαστική πολιτιστική **αποκέντρωση**; το τίμημα που καταβάλλεται βρίσκει το προσδοκώμενο αντίκρισμα στο πολιτιστικό αποτέλεσμα;

Η πολιτιστική φιλοσοφία μπορεί να επικεντρωθεί σε δύο βασικούς άξονες που επιβάλλεται να αναπτύσσονται ταυτόχρονα: ο πρώτος άξονας αφορά στη δημιουργία πολιτιστικής **υποδομής** με οδηγό το όραμα μιας νέας, ουσιαστικής πολιτιστικής κατάστασης και με στόχο όχι τόσο το σημερινό αποτέλεσμα όσο το μελλοντικό προσδοκώμενο. Ο δεύτερος άξονας αναφέρεται στην προσφορά υψηλών πολιτιστικών ερεθισμάτων, που θα αποβλέπουν όχι μόνο στην ψυχαγωγία, αλλά ταυτόχρονα θα επενεργούν στην ευεργετική δημιουργική διαδικασία σκέψης και στην ανάπτυξη ανάλογου προβληματισμού.

Ο άξονας της πολιτιστικής υποδομής ασφαλώς έχει μεγάλη σημασία, γιατί δημιουργεί τις προϋποθέσεις για βαθύτερη, διαρκέστερη και ποιοτικά αξιολογότερη πολιτιστική κατάσταση. Η πολιτιστική υποδομή δεν στοχεύει να ψυχαγωγήσει έτσι απλά και αβασάνιστα τον άνθρωπο, αλλά επιδιώκει να του διοχετεύσει ευαισθησίες, ώστε να αποζητήσει την αλήθεια που εκπέμπει η Τέχνη.

Οι πολιτιστικοί φορείς, επιδιώκοντας τη δημιουργία πολιτιστικής υποδομής, απευθύνονται στο ευρύ κοινό, μέσα από το οποίο θα ξεπηδήσουν εκείνα τα άτομα που θα πάρουν τα μηνύματα, θα ευαισθητοποιηθούν και θα ανακαλύψουν καινούργιους ορίζοντες και νέες εκφράσεις που θα δίνουν ένα διαφορετικό νόημα στη ζωή τους.

Αυτή η προσπάθεια είναι διαρκής και, επομένως, από την άποψη αυτή, η πολιτιστική υποδομή αποκτά μια διαχρονική διάσταση, όπου πάνω στο σήμερα οικοδομείται το αύριο σε μια προοπτική συνεχούς βελτίωσης, ώστε να φθάσει κάποτε στο «ιδεώδες». Γιατί μέσα από αυτήν τη διαδικασία **επιδιώκεται** το ενδιαφέρον, αναζητείται το πρωτότυπο, δημιουργείται η **βάσιμη** αλλά και συσσωρευτικά αυξανόμενη απαίτηση από το άτομο για «ό,τι πνευματικότερο» στον κόσμο.

Ο δυναμικός αυτός χαρακτήρας της πολιτιστικής υποδομής δημιουργεί **αναπόφευκτα** μεγάλες δυσκολίες στο πρακτικό επίπεδο. Γιατί ο κάθε πολιτιστικός φορέας που επιφορτίζεται με το έργο της δημιουργίας της πολιτιστικής υποδομής πρέπει να αποσυνδέσει την προσπάθειά του αυτήν από άμεσα και ορατά αποτελέσματα, και τα πρόσωπα (οι υπεύθυνοι) να αποδεχθούν μια πραγματικότητα, ότι δηλαδή τους καρπούς της προσπάθειάς τους πιθανόν να τους γευθούν άλλοι, ύστερα από χρόνια.

Στο μεγαλύτερό τους ποσοστό οι πολιτιστικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης επικεντρώνονται στο δεύτερο άξονα, της ψυχαγωγίας, όπου τα αποτελέσματα κρίνονται κατά κανόνα ποσοτικά – ανάλογα με το ποσοστό προσέλευσης των δημοτών στις εκδηλώσεις – και η επιτυχία αντανakλάται στη μαζικότητα που μπορούν να εξασφαλίσουν. Αποσκοπούν, δηλαδή, στο εφήμερο και στη δημιουργία εντυπώσεων, χωρίς να βάζουν μακροπρόθεσμους στόχους και μακρόπνοες προοπτικές.

Από τους τομείς, πάντως, της πολιτιστικής υποδομής που πρέπει ιδιαίτερα να προσεχθούν, ενδεικτικά αναφέρουμε: τη δημιουργία και λειτουργία βιβλιοθήκης, τη μελέτη-έρευνα

της κοινωνικής φυσιογνωμίας της περιοχής, την εκδοτική δραστηριότητα, τη δημιουργία και λειτουργία εργαστηρίων για μουσική, θέατρο, χορό, κινηματογράφο και άλλα.

Τα ανωτέρω δίνουν το πνεύμα με το οποίο μπορεί να αντιμετωπιστεί η πολιτιστική υποδομή με δύο επιπλέον στοιχεία: να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στους νέους, γιατί σ' αυτούς η υποδομή έχει άμεσα αποτελέσματα και να επικεντρωθεί η προσοχή των δραστηριοτήτων σε τοπικό επίπεδο, χωρίς όμως αναγκαστικά να περιοριστεί μόνο σ' αυτό.

(Κ. Κασιμάτη, *Περιπλάνηση στην Επικαιρότητα*, διασκευή)

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου, χωρίς δικά σας σχόλια (100 – 120 λέξεις).

Μονάδες 25

B.1. Να σχολιάσετε σε μία παράγραφο 10-12 σειρών την άποψη ότι για την πολιτιστική υποδομή είναι βασικό «να επικεντρωθεί η προσοχή των δραστηριοτήτων σε τοπικό επίπεδο, χωρίς όμως αναγκαστικά να περιοριστεί μόνο σ' αυτό».

Μονάδες 6

B.2. Να δώσετε πλαγιότιτλους στις τέσσερις πρώτες παραγράφους του κειμένου («Η πληθώρα ... ζωή τους»).

Μονάδες 8

B.3. Χρησιμοποιώντας καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε από μια δική σας πρόταση ώστε να φαίνεται η σημασία της: **αποκέντρωση, υποδομή, επιδιώκεται, βάσιμη, αναπόφευκτα** (οι λέξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε οποιονδήποτε τύπο τους).

Μονάδες 5

B.4. Με ποιες μεθόδους αναπτύσσει η αρθρογράφος τις θέσεις της στην έκτη («Ο δυναμικός ... χρόνια») και στην όγδοη («Από τους τομείς ... και άλλα») παράγραφο; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στις συγκεκριμένες παραγράφους.

Μονάδες 6

Γ. Παίρνοντας αφορμή από το κείμενο που διαβάσατε, να γράψετε ένα δικό σας άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας, όπου:

α. θα αναφέρεστε στις γενικές αρχές που πρέπει να χαρακτηρίζουν ένα σχολικό πολιτιστικό πρόγραμμα και

β. θα προτείνετε τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της πολιτιστικής υποδομής της τοπικής κοινωνίας σας.

(400-500 λέξεις)

Μονάδες 50

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα δεν θα αντιγράψετε στο τετράδιο.

2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν.

Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.

Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.

3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.

4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.

5. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: **Μια (1) ώρα** μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ :
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ)
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ανθρώπινο δικαίωμα ο κοινωνικός τουρισμός

Όταν μιλάμε για τουρισμό εννοούμε γενικά τα ταξίδια μακριά από το σπίτι που ξεπερνούν τις είκοσι τέσσερις ώρες και που γίνονται για οιονδήποτε άλλο σκοπό - περιπέτεια εκπαίδευση, φυγή, υγεία κ.λπ. - εκτός από τον κερδοσκοπικό. Και όταν χαρακτηρίζουμε ένα είδος τουρισμού ως κοινωνικό τουρισμό, καταλαβαίνουμε πως πρόκειται για τουρισμό που περιλαμβάνει όλους. «Όλους» σημαίνει και εδώ, όπως και σε πλείστες άλλες μορφές «κοινωνικών παροχών», τους λιγότερο προνομιούχους της ζωής, δηλαδή εκείνους που δεν έχουν ή που δεν έχουν πάντοτε τα υλικά και τα πολιτιστικά μέσα για να ταξιδεύσουν και για να χαρούν, όπως αξίζει, τις διακοπές ή την άδειά τους. Πρόσθετα γνωρίσματα του κοινωνικού τουρισμού είναι ότι «κατευθύνεται» από το κράτος ή την κοινωνία με τη βοήθεια ή την ανοχή του κράτους, ότι δεν είναι εμπορικός και ότι συνήθως αποβλέπει σε πολλούς σκοπούς, όπως π.χ. ανθρωπιστικούς, εθνικούς, πολιτιστικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς, ακόμη και ότι επιδιώκει να πραγματοποιηθεί κάτω από τις καλύτερες δυνατές συνθήκες.

Με δύο λόγια ο κοινωνικός τουρισμός αποβλέπει από τη μια στο να βελτιώσει την ποιότητα της ζωής του σύγχρονου ανθρώπου, που αγωνιά μέσα στη βιομηχανική ή

μεταβιομηχανική κοινωνία της εποχής μας και από την άλλη στο να υποβοηθήσει να κρατηθούν ή να αξιοποιηθούν τομείς της ομαδικής ζωής που ο σύγχρονος τεχνολογικός πολιτισμός θέτει σε προφανή κίνδυνο επιβίωσης. Θα σημειώσω ενδεικτικά μόνο λίγες από τις πολλές ανάγκες που μπορεί να ικανοποιήσει ο κοινωνικός τουρισμός. Την ανθρώπινη ανάγκη της αναζωογόνησης, της ανανέωσης και του «φρεσκαρίσματος» της ψυχής και του πνεύματος που γίνεται με την αλλαγή κλίματος, περιβάλλοντος, παραστάσεων και εικόνων. Την εθνική απαίτηση να μην απογυμνωθούν από τον πληθυσμό τους αγροτικές, ορεινές ή άλλες ευαίσθητες περιοχές ή μικρά άγονα και απομακρυσμένα νησιά. Την πολιτιστική αξίωση να γίνει κοινό κτήμα η γνώση του κοινωνικού, πνευματικού και φυσικού περιβάλλοντος μιας χώρας και να διευρυνθεί η μόρφωση μεταξύ προνομιούχων και μη προνομιούχων της ζωής, μεταξύ κατοίκων των πόλεων και χωρικών, υπαλλήλων και εργατών, μορφωμένων και αγράμματων, νέων και γέρον κ.λπ. και να δίνονται σε όλα τα κοινωνικά στρώματα ευκαιρίες επαφής, επικοινωνίας, γνωριμίας που σπάει την αποξένωση και που οδηγεί σε αλληλοκατανόηση και ολοκληρωμένη κοινωνική ζωή.

Το ουσιαστικό περιεχόμενο όμως του κοινωνικού τουρισμού είναι από πολλών ετών γνωστό, έστω και εάν περιλαμβάνει μικρές ομάδες Ελλήνων. Επίσης, η πραγματοποίησή του δεν είναι κατευθυνόμενη ή συστηματική. Οι παιδικές ή μαθητικές κατασκηνώσεις έχουν ευρύτατα διαδοθεί και θέρετρα δημοσίων ή ιδιωτικών υπαλλήλων, στρατιωτικών και άλλων εργαζομένων έχουν δημιουργηθεί σε ολόκληρη τη χώρα. Μεγάλοι δημόσιοι και ιδιωτικοί Οργανισμοί συμβάλλουν, και με σημαντικές μάλιστα οικονομικές εισφορές, στην επίτευξη των σκοπών του κοινωνικού τουρισμού. Το «πνεύμα» όμως της συμμετοχής τους είναι περισσότερο εκδήλωση φιλανθρωπίας ή αλτρουισμού, παρά ικανοποίηση ενός υπάρχοντος δικαιώματος.

Ο κοινωνικός τουρισμός ανάγεται σε έναν από τους μεγάλους σκοπούς της τουριστικής πολιτικής του κράτους. Εν τούτοις, η πραγματοποίηση του σκοπού αυτού κάθε άλλο παρά ευχερής μπορεί να χαρακτηριστεί. Οι δυσχέρειες που παρουσιάζονται και που θα μπορούσαν ίσως να ξεπεραστούν με τη διαδοχική και κλιμακωμένη στο χρόνο υλοποίηση ενός προγράμματος κοινωνικού τουρισμού, δεν είναι μόνο οικονομικές. Είναι δυσχέρειες που προβάλλονται μέσα από τις ίδιες τις μελέτες που αφορούν στον κοινωνικό τουρισμό και συνδέονται με την εκπόνηση και την εφαρμογή ενός συντονισμένου προγράμματος, το οποίο θα επισημάνει τους σκοπούς και θα καθορίσει τα μέσα, με τα οποία θα λάβει σάρκα και ουσία ο κοινωνικός τουρισμός. Προς ποιες περιοχές θα κατευθυνθεί και σε τι θα προσβλέπει και ποια θα είναι η ιεράρχηση των περιοχών. Ποιες κατηγορίες ανθρώπων θα περιλάβει – εργάτες, ιδιωτικούς υπαλλήλους, μαθητές, ηλικιωμένους, οικογενειάρχες – και πώς θα τους «υποδεχθεί». Σε ποια αναλογία και με ποιο ειδικότερο σκοπό, θα χρησιμοποιήσει ξενοδοχεία, κατασκηνώσεις, καταφύγια, ξενώνες κ.λπ. Ποιες θα είναι οι «πολιτιστικές ψυχαγωγίες» και ποιες οι καθαρά «σωματικοψυχικές», και ποιες ομάδες ανθρώπων θα αναμείξει.

Αυτά είναι μερικά μόνον από τα προβλήματα που παρουσιάζει ο κοινωνικός τουρισμός, όταν τον αντιμετωπίζει κανείς με την ευθύνη της παροχής μιας κοινωνικής υπηρεσίας που ίσως είναι σήμερα εξίσου σημαντική με τις παραδοσιακές κοινωνικές παροχές, όπως η παροχή της κατοικίας, των μεταφορών και της τηλεπικοινωνίας. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνούμε ότι ο τουρισμός αναφέρεται στον άνθρωπο και αποβλέπει στην αναζωογόνηση του σωματικού, πνευματικού και ψυχικού του κόσμου και μόνον όταν ικανοποιήσει τις θετικές αυτές πανανθρώπινες αξίες, μπορεί να αποτελέσει τη μεγάλη,

ανανεωτική και ζωογόνο δύναμη που έχει ανάγκη για να επιβιώσει ο κουρασμένος άνθρωπος – εργάτης του καιρού μας.

(Διασκευή από δοκίμιο του Γ.Δ. Δασκαλάκη, δημοσιευμένο στο βιβλίο «Δοκίμια Λυκείου», β' έκδοση Υπουργείου Παιδείας Κύπρου, Λευκωσία, 1988).

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε. (100-120 λέξεις)

Μονάδες 25

B1. Ποιες είναι οι θέσεις που διατυπώνει ο συγγραφές στην τελευταία παράγραφο του κειμένου; (60-80 λέξεις).

Μονάδες 10

B2. Για κάθε παράγραφο του κειμένου που σας δόθηκε, να γράψετε από έναν πλαγιότιτλο.

Μονάδες 5

B3. ποιότητα ζωής, οικονομικές εισφορές, φυσικό περιβάλλον, πολιτιστικές ψυχαγωγίες.

Χρησιμοποιώντας καθεμιά από τις παραπάνω εκφράσεις, να γράψετε από μια δική σας πρόταση.

Μονάδες 4

B4. Να επισημάνετε τους τρόπους ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου.

Μονάδες 6

Γ. Οι δημοτικές αρχές του τόπου σας σχεδιάζουν να εφαρμόσουν προγράμματα κοινωνικού τουρισμού και ζητούν τη γνώμη των δημοτών. Να γράψετε μια επιστολή στο δημοτικό συμβούλιο, στην οποία να διατυπώνετε τις απόψεις σας σχετικά με τη σημασία των προγραμμάτων αυτών ως κοινωνικής υπηρεσίας και τις προϋποθέσεις

που απαιτούνται για την επιτυχή εφαρμογή τους (400-500 λέξεις).

Μονάδες 50

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοτυπιών αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τις φωτοτυπίες.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοτυπιών.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : Μια (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοτυπιών.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ